

Sygn. akt V ACa 725/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maryla Domel-Jasińska
Sędziowie:	SA Włodzimierz Gawrylczyk SO del. Rafał Terlecki (spr.)
Protokolant:	sekr. sąd. Magdalena Tobiasz - Ignatowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2012 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

przeciwko J. Ś. i B. Ś.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 9 lutego 2012 r. sygn. akt I C 653/11

I oddała apelację;

II zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 725/12

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z o.o. z siedzibą w B. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwani B. S. i J. S. solidarnie zapłacą na rzecz powódki kwotę 572 350,51 zł z weksla wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 21 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania nakazowego w kwocie 14 372 zł w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu.

W dniu 18 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy w sprawie o sygn. akt VIII (...) wydał nakaz zapłaty, w którym nakazał pozwanym B. S. i J. S., aby zapłacili solidarnie powodowi kwotę 572 350,51 zł

wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 czerwca 2011r. do dnia zapłaty oraz kwotę 14 372 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwani wnieśli zarzuty od nakazu zapłaty domagając się jego uchylecia w całości oraz oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda kosztów procesu.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 9 lutego 2012 roku w sprawie I C 653/11 nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy w dniu 18 października 2011 roku w sprawie o sygnaturze akt VIII (...) został w całości utrzymany w mocy.

Sąd Okręgowy ustalił, iż strony łączyły stosunki handlowe, w ramach których powódka sprzedawała pozwanym swoje towary oraz świadczyła usługi wystawiając faktury VAT, których płatność miała nastąpić przelewem w określonym terminie. Tytułem zabezpieczenia wierzytelności pozwani wystawili weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, upoważniającą powódkę do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą kwocie zobowiązań powiększoną o odsetki i koszty dochodzenia roszczeń. Pozwani nie zapłacili powódce kwoty 430 593,12 zł. Wobec braku płatności powódka wnioskiem z dnia 22 czerwca 2009r. zaważała pozwanych do próby ugodowej przed Sądem Rejonowym we Włocławku, przerywając tym samym bieg przedawnienia roszczeń wynikających ze sprzedaży towarów i usług. Pozwani nie stawili się na wyznaczone posiedzenie.

Sąd pierwszej instancji ustalił ponadto, iż powódka pismem z dnia 25 lutego 2010r. wezwała pozwanych do wykupu weksla do dnia 5 marca 2010r. Pozwani nie dokonali zapłaty, a powódka pomimo skierowanego do pozwanych wezwania nie wypełniła posiadanego weksla. Powódka w dniu 9 czerwca 2011r. wypełniła weksel na kwotę 572 350,51 zł obejmującą kwotę należności z tytułu faktur VAT w wysokości 430 593,12 zł oraz kwotę 141 757,39 zł z tytułu odsetek ustawowych i wezwała pozwanych do wykupu do dnia 20 czerwca 2011r.

Sąd Okręgowy podkreślił, że powódka dochodzi roszczenia na podstawie wypełnionego w dniu 9 czerwca 2011 r. weksla własnego wystawionego przez pozwanych (k. 4 akt), zaś zobowiązanie z weksla powstaje z chwilą wystawienia weksla. Cechą zobowiązania wekslowego jest jego abstrakcyjność, która oznacza, iż weksel odrywa się od podstawy ekonomicznej, która była powodem jego wystawienia i powstaje nowe zobowiązanie oparte na przepisach prawa wekslowego.

Sąd pierwszej instancji podkreślił ponadto, iż przedłożony przez powódkę do akt sprawy weksel (k. 4 akt) spełnia wszystkie elementy ustawowe niezbędne dla ważności weksla. Wskazał, że zobowiązanie wekslowe powstaje z chwilą wystawienia weksla i posiadacz weksla może dochodzić zapłaty sumy wekslowej na drodze sądowej przeciwko dłużnikowi, który złożył ważny podpis na wekslu. Pozwani składając swoje podpisy na wekslu stali się dłużnikami solidarnymi. Pozwani nie kwestionowali autentyczności swoich podpisów złożonych na wekslu ani faktu wręczenia weksla niezupełnego powódce w celu zabezpieczenia swoich zobowiązań. Bezsporna jest również wysokość zobowiązania.

W ocenie Sądu Okręgowego podniesiony przez pozwanych zarzut wypełnienia weksla już w dniu 25 lutego 2010r. nie jest skuteczny. Pozwani pismem z dnia 25 lutego 2010r. (k. 35 akt) zostali wezwani do wykupu weksla na dzień 5 marca 2010 r., jednakże wykupu tego nie dokonali, a powódka przez dalszy okres, aż do czerwca 2011 r. nie podejmowała działań zmierzających do sądowego egzekwowania roszczeń. Ponieważ pozwani nie kwestionowali autentyczności swoich podpisów na załączonym do pozwu wekslu uznać należy, iż weksel został wypełniony dopiero w dniu 9 czerwca 2011r., zaś wezwanie pozwanych do wykupu weksla z dnia 25 lutego 2010r. stanowiło jedynie próbę odzyskania wierzytelności bez faktycznego uzupełnienia dokumentu.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji niezasadny jest również podniesiony przez pozwanych zarzut przedawnienia. Istotnym jest, iż wierzyciel nie może uzupełnić weksla, jeżeli zobowiązanie, które weksel zabezpieczał, uległo przedawnieniu (tak m.in. wyroki SN: z dnia 14 października 1971 r., II CR 277/71, OSPiKA 1972, z. 8, poz. 139; z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, z. 11, poz. 130). Sytuacja taka nie miała jednak miejsca, albowiem zgodnie z treścią art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 124 k.c. termin przedawnienia zobowiązań pozwanych wynikających z

kupna towaru i usług od powódki potwierdzonych załączonymi fakturami VAT (k. 22-34 akt) został przerwany w dniu 22 czerwca 2009r. złożonym przez powódkę w Sądzie Rejonowym we Włocławku wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej (k. 178-179 akt) zaś przedawnienie rozpoczęło bieg na nowo po zakończonym postępowaniu w dniu 27 sierpnia 2009r. (k. 180 akt). Zatem w ocenie Sądu Okręgowego w dniu uzupełnienia weksla zobowiązanie pozwanych nie uległo przedawnieniu. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w przypadku, gdy weksel został uzupełniony przed przedawnieniem zobowiązania, które zabezpiecza, ze względu na abstrakcyjność weksla wierzyciel może dochodzić zapłaty z weksla. Termin przedawnienia roszczeń z weksla biegnie bowiem od płatności wpisanej na wekslu bez względu na termin przedawnienia roszczenia podstawowego (tak też wyrok SN z dnia 9 września 2004 r., II CK 499/2003). Zgodnie z treścią art. 70 i art. 103 i 104 ust.1 prawa wekslowego roszczenia z weksla własnego skierowane przeciwko jego wystawcy przedawniają się z upływem trzech lat od dnia płatności weksla, co odnosi się także do weksla in blanco, w którym data płatności została wypełniona przez wierzyciela wekslowego (por. wyrok SN z dnia 4 czerwca 2003r., I CKN 434/01, Lex 137623). Ponieważ termin płatności weksla określono na dzień 20 czerwca 2011r. zaś pozew skutecznie wniesiono w dniu 21 czerwca 2011r. roszczenie powódki wobec pozwanych nie uległo przedawnieniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 496 k.p.c. utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy w dniu 18 sierpnia 2011 r. w sprawie o sygnaturze akt VIII (...).

Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani zaskarżając go w całości i zarzucając Sądowi pierwszej instancji:

1. Naruszenie art. 554 k.c. w związku z art. art. 117 § 2 zd. 1 k.c. polegające na jego niezastosowaniu poprzez nieuwzględnienie przez Sąd podniesionego przez pozwanych zarzutu przedawnienia roszczeń dochodzonych w niniejszym postępowaniu i tym samym uniemożliwieniu uchylenia się od zaspokojenia przedawnionego roszczenia;
2. Naruszenie art. 233 k.p.c. polegające na wywiedzeniu przez Sąd wniosków, które są sprzeczne z wnioskami wywiedzionymi z wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego w sprawie polegające na uznaniu, że roszczenie, zapłaty którego dochodził powód, nie uległo przedawnieniu oraz polegające na uznaniu, że weksel, na podstawie którego wydany został nakaz zapłaty w przedmiotowym postępowaniu został prawidłowo wypełniony;
3. Naruszenie art. 231 k.p.c. polegające na jego niezastosowaniu poprzez to, że Sąd nie uznał za ustalony fakt przedawnienia roszczeń, mającego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chociaż można go było wyprowadzić wprost z daty wystawienia weksla;
4. Naruszenia art. 5 k.c. polegające na jego niezastosowaniu poprzez udzielenie przez Sąd ochrony prawu powoda do dochodzenia roszczeń z weksla, wykonywanemu przez niego w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego;
5. Naruszenie art. 38 pr. wekslowego polegające na nieuwzględnieniu przez Sąd skutków, jakie ustawa prawo wekslowe wiąże z zaniechaniem przez posiadacza wekslu obowiązku przedstawienia do zapłaty weksla płatnego w oznaczonym dniu.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- a) uchylenie nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, Wydział VIII Gospodarczy wydanego pod sygnaturą VIII (...) dnia 18 sierpnia 2011 r. w całości i oddalenie powództwa w całości.
- b) zasądzenie od powoda na naszą rzecz kosztów postępowania przed sądem I instancji według norm przepisanych oraz zwolnienie od kosztów postępowania w części dotyczącej opłaty od apelacji; bądź też w przypadku nie uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów - zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja - jako bezzasadna - nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego należy zaaprobować poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne. Sąd I instancji prawidłowo ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i na tej podstawie dokonał właściwych ustaleń faktycznych, które to ustalenia Sąd Apelacyjny przyjął za podstawę swojego rozstrzygnięcia.

Podkreślić należy, iż Sąd I instancji trafnie wskazał, że przedłożony przez powódkę weksel posiada wszystkie elementy niezbędne dla jego ważności. Prawidłowo również ustalił Sąd Okręgowy, iż weksel został wystawiony przez pozwanych jako weksel własny in blanco w dniu 23 lutego 2007 roku, a wypełniony został przez powódkę w dniu 9 czerwca 2011 roku na kwotę 572 350, 51 zł obejmującą kwotę należności z tytułu faktur VAT w wysokości 430 593, 12 zł oraz kwotę 141 757, 39 zł z tytułu odsetek ustawowych. Słusznie też uznał Sąd Okręgowy, że roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu, a zatem podnoszony przez pozwanych zarzut przedawnienia nie jest zasadny.

Apelacja, czyniąc Sądowi pierwszej instancji zarzut naruszenia prawa procesowego, a w konsekwencji prawa materialnego, sprowadza się w zasadzie wyłącznie do zakwestionowania orzeczenia Sądu Okręgowego w zakresie w jakim nie uwzględniła ono zarzutu przedawnienia roszczeń dochodzonych w niniejszym postępowaniu. W tym też kontekście w pierwszej kolejności należy wskazać, iż najwcześniej wymagalna była część roszczenia opiewającego na kwotę 108 723, 01 wynikającego z faktury nr (...) /07 z terminem zapłaty 15 sierpnia 2007 roku. Pozostałe faktury miały różne terminy zapłaty, począwszy od 7 maja 2008 roku aż do 12 czerwca 2009 roku. Istotnie, dwuletni termin przedawnienia roszczenia z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy, wskazany w art. 554 kc, upływałby dla pierwszej z faktur w dniu 16 sierpnia 2009 roku, tym samym pozew złożony przez powódkę w dniu 21 czerwca 2011 roku, byłby spóźniony, gdyby nie fakt, że bieg terminu przedawnienia przerwany został wnioskiem powódki z dnia 22 czerwca 2009 roku mającym na celu wezwanie pozwanych do próby ugodowej. Powtórzyć należy za Sądem pierwszej instancji, że zgodnie z treścią art. 124 § 1 kc przedawnienie rozpoczęło bieg na nowo po bezskutecznie zakończonym postępowaniu ugodowym w dniu 27 sierpnia 2009 roku. Tym samym pozew złożony w czerwcu 2011 roku został złożony przed upływem dwuletniego terminu właściwego dla dochodzenia tego rodzaju roszczeń. W żadnym razie roszczenie dochodzone przedmiotowym pozewem przedawnione nie było, zatem wierzyciel (powódka) mógł uzupełnić weksel in blanco. W chwili wypełnienia weksla in blanco wierzycielność wynikająca ze stosunku podstawowego nie była przedawniona. Wypełnienie weksla oznacza zaś, że zobowiązanie wekslowe uzyskało niezależny byt prawny, także w zakresie stosowania przepisów o przedawnieniu. Co do zasady roszczenia z weksla przedawniają się z upływem trzech lat, licząc od dnia płatności weksla (art. 70 ustawy Prawo wekslowe). Na mocy art. 70 Prawa wekslowego w związku z art. 103 i 104 ust. 1 z upływem trzech lat od dnia płatności przedawniają się także roszczenia wekslowe przeciwko wystawcy weksla własnego (jest to jednolity pogląd orzecznictwa, np. wyroki SN: z dnia 4 czerwca 2003 r., I CKN 434/01, Legalis; z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, z. 11, poz. 130; z dnia 24 maja 2005 r., V CK 652/04, PUG 2005, nr 11, s. 34 oraz wyroki sądów apelacyjnych: w Katowicach z dnia 29 stycznia 2004 r., I ACa 1073/03, OSA 2004, z. 4, poz. 1 oraz w Warszawie z dnia 16 grudnia 2004 r., I ACa 535/04, LEX Polonica). Zatem wobec terminu płatności weksla określonego na dzień 20 czerwca 2011 roku i w tym zakresie przedawnienie nie nastąpiło.

Sąd Okręgowy nie dopuścił się również naruszenia art. 38 Prawa wekslowego wymagającego od posiadacza weksla przedstawienia weksla „płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu” do zapłaty „bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następnych dni powszednich”. Posiadacz weksla, który przedstawi go do zapłaty po przepisany terminie płatności, nie traci prawa do żądania zapłaty sumy wekslowej od akceptanta i wystawcy weksla własnego, którego odpowiedzialność, według art. 104 pr. weksl., jest taka sama jak akceptanta oraz poręczycieli za nich. Ich odpowiedzialność nie zależy bowiem od dokonania czynności zachowawczych przewidzianych przez prawo wekslowe (np. orzeczenia SN: z dnia 3 lipca 1929 r., III 1 Rw. 1232/29, Zb. Orz. SN 1929, poz. 219; z dnia 30 grudnia 1931 r., Rw. III 2803/31, OSP 1932, poz. 190; z dnia 7 września 1964 r., II CR 147/64, OSN 1965, nr 11, poz. 186; z dnia 17 lutego 1982 r., 1 CR 13/82, M. Praw. 1993, nr 3, s. 35; z dnia 21 października 1998 r., II CKN 10/98, OSN 1999, nr 5, poz. 93; z dnia 6 czerwca 2002 r., I CKN 738/00, Pr. Bank. 2003,

nr 11, s. 40). Zatem dla skuteczności dochodzenia niniejszym pozwym roszczenia nie ma znaczenia, czy przedmiotowy weksel został pozwanym przedstawiony do zapłaty w terminie wskazanym w art. 38 prawa wekslowego, czy też dopiero na rozprawie.

Nadto nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 5 kc. Zważyć należy, że przepis ten stanowi jedynie uzupełnienie porządku prawnego wynikającego z norm prawnych i celem jego jest derogowanie lub modyfikowanie przepisów obowiązującego prawa. Przepis ten w stosunkach dotyczących podmiotów gospodarczych może mieć zastosowanie tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Taki szczególnie uzasadniony wypadek w niniejszej sprawie nie zachodzi. Niezrozumiałą jest bowiem zarzut o wprowadzeniu w błąd pozwanych wskutek poinformowania ich o wypełnieniu weksla i wezwania do jego wykupu z określeniem płatności na dzień 20 czerwca 2011 roku. Bezsprzeczne jest, iż dochodzone roszczenie, zabezpieczone wekslem powódce przysługiwało, a fakt uprzedzenia pozwanych o wypełnieniu weksla oraz wcześniej podejmowane czynności w celu wyegzekwowania roszczenia (próba ugodowa, wezwanie do zapłaty) świadczą o tym, iż wierzyciel w swoim postępowaniu kierował się zasadami współzycia społecznego podejmując- przed skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego- próby skłonienia dłużnika do dobrowolnego spełnienia świadczenia.

Z tych względów, za bezzasadne uznać należało zaprezentowane w apelacji zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego. Orzeczenie Sądu pierwszej instancji odpowiada bowiem prawu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny uznał apelację pozwanych za niezasadną i dlatego oddalił ją w oparciu o przepis art. 385 k.p.c., o czym orzekł w punkcie I sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 2 ust. 2 i 3, § 6 pkt 7, § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r. nr 163 poz. 1349 ze zm.).